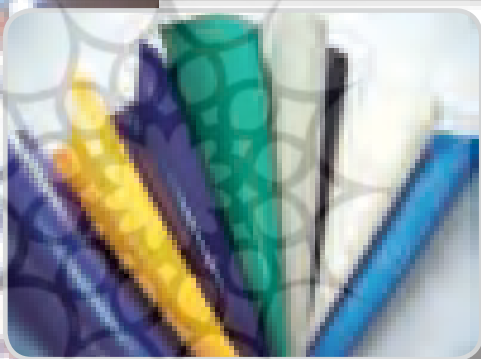

ظرفیت‌های بیورس، کالای و محصولات پتر و شیمی

سید فواد نبوی

قیمت محصولات پتروشیمی و عرضه آن در بورس کالا به عنوان یک گام مهمی در راستای تحقق اهداف پیش روی اقتصاد مطرح شد.

در همین راستا؛ محصولات پتروشیمی در بورس همزمان با مصوبه هیئت محترم وزیران در سیزدهم بهمن ماه سال ۱۳۸۶ و در اولین گام عملی تشکیل بورس نفت در بورس کالا عرضه شدند دو هفته پس از ابلاغ این دستور و همزمان با افتتاح بورس نفت در تاریخ ۸۶/۱۱/۲۸ اقدام به عرضه پلی اتیلن سبک خطی LL۲۰۹ پتروشیمی امیرکبیر به میزان دو هزار تن در بورس کالا شد و براساس اقدامات این شرکت و همکاری شرکت بورس کالا در حال حاضر ۵۸ قلم کالا در ۹ گروه مبادلاتی از محصولات پلیمری به طور مستمر و هفتگی در بورس کالا عرضه می شود.

فرآیند عرضه این محصولات در بورس کالا بدین صورت است که طبق قانون بورس در آغاز عرضه محصولات در بورس کالا، باید اطلاعات و اسناد لازم در خصوص معرفی گروه های محصولات پتروشیمی، گریدها، کاربردها و ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی و همچنین قیمت های جهانی و بازار داخلی و فهرست مشتریان عمده محصولات پتروشیمی در اختیار سازمان بورس و کارگزاران فعال قرار بگیرد که این مراحل برای کلیه محصولات پلیمری صورت پذیرفته و کالاهای مورد نظر در شورای پذیرش بورس مطرح و تایید شده است ضمن اینکه شورای بورس با کنترل فرآیند تولید محصول، گواهی نامه ها و وضعیت محصولات پتروشیمی در مقایسه با رقبای جهانی و حداقل مقدار ظرفیت مجاز برای عرضه این محصولات در بورس را تعیین می کند.

از آنجایی که رویارویی با مشکلات در مسیر عرضه محصولات جدید در بورس کالا امر طبیعی به نظر می رسد بنابراین با توجه به سوابق عرضه انواع فلزات و محصولات کشاورزی در بورس اکثر مدارک و فرمت های موجود برای اطلاعات این محصولات طراحی شده بود و برای عرضه محصولات پتروشیمی کاربرد نداشت و نیاز به تهیه فرمت جدید برای عرضه محصولات پتروشیمی بود لذا این مهم با همکاری شرکت بورس کالا و بازرگانی پتروشیمی انجام شد.

همراستا با موفقیت عرضه محصولات پتروشیمی؛ شرکت بازرگانی پتروشیمی ایران به منظور ارتقا فعالیت این محصولات کوشید و برنامه ای زمانبندی شده برای عرضه محصولات پتروشیمی تهیه کرد و با اتمام اقدامات لازم جهت پذیرش محصولات پلیمری در بورس کالا این مساله از سال گذشته در بورس کالا صورت می پذیرد. ناگفته نماند در کنار عرضه محصولات پتروشیمی و

تاریخچه پیدایش صنعت پتروشیمی در ایران به سال ۱۳۴۲ که نخستین واحد تولید کود شیمیایی در شیراز ساخته شد باز می گردد و تا سال ۱۳۵۶ که از آن به دوران گسترش اولیه صنعت پتروشیمی در ایران یاد می شود، واحدهای پتروشیمی رازی، آبادان، خارک، فارابی، بندرامام، طرح توسعه پتروشیمی شیراز و کرین اهواز به بهره برداری رسیدند.

اما سال های میان ۵۷ تا ۶۸ به دلیل وقوع جنگ تحمیلی، توسعه صنعت به حداقل رسید و تا پایان سال ۱۳۶۸ تولید محصولات پتروشیمی در کشور سالانه ۲/۴ میلیون تن بود.

از سال ۶۸ تا ۷۸ که دوران تجدید حیات و بازسازی صنعت پتروشیمی نام گرفته است، مجتمع هایی موجود کامل تر شدند و با پایان یافتن این دوره که مصادف با سال پایانی برنامه دوم توسعه نیز بود، ظرفیت تولید محصولات پتروشیمی در کشور به ۱۲ میلیون تن رسید. دوره چهارم حیات این صنعت که به دوران تثبیت و جهش نام گرفته؛ از سال ۱۳۷۸ آغاز شده و تا امروز ادامه دارد. در این دوران صنعت پتروشیمی به سمت استقرار در کلاس جهانی حرکت کرد و با احداث واحدهای پتروشیمی که هر کدام به عنوان بزرگترین تولیدکنندگان محصولات پلیمری و شیمیایی در جهان شناخته می شوند، علاوه بر کسب اعتبار جهانی نام خود را در زمره توانمندترین صنایع کشور نیز جای داد.

صنعت پتروشیمی در این دوره توانست به ویژگی های ممتازی چون رشد تولید، ایجاد ارزش افزوده بالا، ارتقا جایگاه صنعت در صادرات غیر نفتی و اقتصاد ملی و ارتقای نسبی جایگاه صنعت در منطقه و جهان دست یابد تا جایی که در سال گذشته سهم ایران از سبد محصولات تولیدی پتروشیمی در خاورمیانه به ۲۵/۳ درصد رسید.

گفتنی است سال گذشته سهم صنعت پتروشیمی کشور در سبد تولید جهانی این دسته از محصولات ۲/۱۴ درصد، در سبد صادرات غیرنفتی ۳۶/۶ درصد و در بخش صنعتی ۴۲/۵ درصد بوده است.

براساس پیش بینی های انجام شده تا پایان چشم انداز ۲۰ساله (سال ۱۴۰۴) باید سالانه ۱۲۶ میلیون تن از انواع محصولات پتروشیمی با سرمایه گذاری ۵۰ میلیارد دلار تولید شود که این امر سهم ایران را از ارزش محصولات تولیدی پتروشیمی خاورمیانه و جهان به ترتیب به ۳۴ درصد و ۶/۳ درصد می رساند.

در کنار افزایش حجم تولیدات صورت گرفته و در نظر گرفتن این مساله که داد و ستد این محصولات جایگاه ویژه ای در اقتصاد دارد بنابراین مساله آزاد سازی

قیمت فروش در داخل می‌باشد و به گونه‌ای است که ما به متفاوتی را به نفع صنایع داخلی پدید می‌آورد.

قابل ذکر است در حال حاضر کشورهای همچون عربستان و قطر، در منطقه و بعضی از شرکت‌های کره‌ای از جمله رقبای ایران

در بازار محصولات پتروشیمی به

شمار می‌روند که یکی از ویژگی

های بارز آنها اعطای تسهیلات

اعتباری (فروش بلند مدت)، از

طریق اعتباری اسنادی است

که به لحاظ نقصان سرمایه در

گردش صنایع پایین دستی

عامل موثری برای حضور در بازار

داخل محسوب می‌گردد ضمناً

برخی بانک‌های داخلی برای

خرید مواد اولیه صنایع پایین

دستی از خارج کشور اقدام به

گشایش اعتباری اسنادی مدت

دار با نرخ کارمزد پایین می

نمایند در صورتی که این تسهیلات برای خرید

از داخل کشور اعطانی شود.

با توجه به اینکه بورس سرلوحه برنامه‌ها و

راهکاری به منظور رسیدن قیمت محصولات

به ارزش واقعی در بازار داخلی است بنابراین

متولیان عرضه محصولات پتروشیمی می‌توانند

از تمام ظرفیت‌های آن استفاده کنیم. وبا

استفاده از حداکثر ظرفیت بورس که عمده‌ترین

مزیت آن شفافیت بازار، امکان حضور کلیه

اشخاص در رینگ بورس و کشف قیمت است

اولویت اصلی خود قرار دهند.

اما از آنجایی رضایت مندی مشتریان با توجه

به آزاد شدن قیمت‌ها از برنامه‌های اصلی

پتروشیمی است و در همین راستا سعی شده

تا با ارائه خدمات فنی و مهندسی راندمان کار

و رضایت مشتریان افزایش یابد. دهد بنابراین

متولیان صنعت محصولات پتروشیمی می‌توانند

با افزایش فروش در بازار داخل موانع صنایع

پایین دستی در خرید محصول و تبدیل آن به

محصولات با ارزش افزوده را کاهش دهد.

از آنجایی که بورس کالا بازار متشکل یافته‌ای به

منظور شفاف سازی و کشف قیمت است بنابراین

مبنای قیمت گذاری محصولات پتروشیمی

بر اساس مصوبات موجود، محصولات

پتروشیمی از طریق شرکت بورس کالا قابل

در کنار عرضه محصولات پتروشیمی و افزایش حجم و ارزش مبادلات رینگ بورس کالا؛ این حرکت سبب حذف رانت حاصل از تفاوت قیمت‌های واقعی و رسمی در بازار شد تا به عنوان یکی از دستاوردهای عرضه محصولات پتروشیمی در بورس، مطرح شود

عرضه است اما تا اتمام عملیات ثبت و عرضه

همه محصولات در بورس کالا بر مبنای قیمت

FOB خلیج فارس محاسبه می‌گردد در ابتداء

مبنای قیمت گذاری میانگین قیمت FOB

خلیج فارس برای ۴ هفته قبل از قیمت گذاری

بود و برای مدت ۲ ماه ثابت می‌ماند اما به دلیل

نوسانات قیمت نسبت به کاهش دوره ۲ ماه به

یک ماه اقدام شد و قیمت‌ها به صورت ماهیانه

و نه تنها بر اساس قیمت FOB خلیج فارس ماه

قبل بلکه با تاثیر از قیمت FOB هفته جاری و

قیمت بازار آزاد در یک کمیته تخصصی تعیین

می‌گردد و برای مدت یک ماه ثابت است که

در این روش با توجه به تغییرات بازار جهانی و

شرایط داخلی، قیمت فروش محصولات در داخل

تغییر می‌کند و ریسک صنایع پائین دستی در

مقابل رقبای آنان کاهش می‌یابد و از طرفی نیز

سبب می‌شود تا بازار به رقبای خارجی صنایع

پتروشیمی واگذار نشود و از سوی دیگر قیمت

FOB خلیج فارس یک قیمت رقابتی برای ما

به حساب می‌آید و مبنای مناسبی برای تعیین

افزایش حجم و ارزش مبادلات رینگ بورس

کالا؛ این حرکت سبب حذف رانت حاصل از

تفاوت قیمت‌های واقعی و رسمی در بازار شد تا

به عنوان یکی از دستاوردهای عرضه محصولات

پتروشیمی در بورس، مطرح شود. بدین ترتیب

که تا قبل از قوانین و مصوبات

جاری، شرکت‌های تولید کننده

محصولات پتروشیمی موظف

به عرضه محصولات تولیدی

خود به قیمت‌های تثبیتی

بودند اما با همزمانی با آزادسازی

قیمت محصولات پتروشیمی

و عرضه این محصولات در تالار

بورس کالا، به شفاف سازی

قیمت محصولات پتروشیمی

کمک شایانی شد و هم راستا

با آزادسازی قیمت محصولات

پتروشیمی و راه اندازی

واحدهای جدید پتروشیمی

و افزایش میزان سهمیه‌ها،

بتدریج تقاضای کاذب با بازار حذف و با واردات

برخی اقلام خاص از جمله PVC و پلی استایرن

کمبود کالا بر طرف و مواد اولیه مورد نیاز صنایع

پائین دستی به میزان مورد در خواست آنها تامین

گردید.

گفتنی است با آزادسازی قیمت محصولات

پتروشیمی در حال حاضر قیمت حاشیه بازار در

تهران و بازارهای بزرگ در هر کیلو گرم چیزی

حدود ۶۰ تومان اختلاف دارد که عمدتاً مربوط

به هزینه حمل و نقل از واحدهای تولیدی تا

مراکز فروش است در حال حاضر صنایع پائین

دستی پتروشیمی می‌توانند کل کالای مورد

نیاز خود را از شرکت کالای بورس و یا شرکت

بازرگانی پتروشیمی ایران خریداری نمایند.

ضمن اینکه از طریق بورس کالا محصولات

پتروشیمی به غیر تولید کنندگان نیز قابل فروش

است که به این ترتیب یک بازار عمده فروشی نیز

ایجاد و کالای مورد نیاز برخی از مشتریان نیز از

این طریق تامین خواهد شد.

